

KONKURS RĘCYTATORSKI

organizowany przez Gminną
Bibliotekę Publiczną w Białowieży
z *KRÓLEM PUSZCZY* w roli
głównej

“Mówże pięknie
żubrze, mówże!”

26 października 2023,
godz. 10.00

Zgłoszenia do 5 października
kategorie: od przedszkola do
szkoły średniej

poezja | proza

Konkurs pod honorowym
patronatem: Wójta Gminy
Białowieża, RDLP w Białymstoku i
BPN

W numerze:

Od redakcji s. 2
Wójt Informuje s. 2
Ks. Antoni Iwacewicz - kapelan
i paroch cerkwi białowieskiej
w latach 1790-1801 s. 3-5
Konkurs literacki "Moja Rodzi-
na" s. 5-6
Informacje Białowieskiego
Ośrodka Kultury s. 6-7
Setne urodziny białowieskiej
chórzystki s. 7
Wystawa Grzybów Puszczy
Białowieskiej s. 7-8
Książka "W cienu Puszczy Bia-
łowieckiej..." ponownieostęp-
na s. 8-9
Narodowe Czytanie w Biało-
wieży s. 9-10
Konkurs Recytatorski s. 10-11
Warsztat kreatywny
z LGD s. 11-12
Turystyczne lato w Białowie-
ży s. 12
Informacja dla mieszkań-
ców s. 12

Ważne telefony:

Urząd Gminy 85 681 24 87
Białowiecki Ośrodek Kultury
85 681 24 60
Biblioteka 85 681 23 95
Nadleśnictwo Białowieża
85 681 24 05
Muzeum Przyrodniczo-Leśne
BPN 85 681 22 75
Ośrodek Zdrowia 85 667 24 68
Policja 85 670 41 15
Straż Graniczna
85 685 46 20
Zespół Szkolno Przedszkolny
85 681 23 97
Technikum Leśne w Białowieży
85 681 24 04
Gminny Ośrodek Pomocy Spo-
łecznej 85 681 26 97
Przedszkole 85 681 23 97
w. 61
Stomatolog 604874917

Drodzy Czytelnicy,

Chciałbym powitać na łamach naszego miesięcznika księdza Tymoteusza Nazdryna, wikariusza parafii prawosławnej w Białowieży, który napisał dla nas pierwszy, ale jestem przekonany, że nie ostatni artykuł z życia parafii. Liczę na owocną współpracę z naszym czasopiśmem.

Z poważaniem

Mateusz Damian Gutowski

Redaktor naczelny "Głosu Białowieży"

Drodzy Mieszkańcy,

W ramach naboru z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych złożyliśmy wnioski na następujące działania:

1. I etap modernizacji stacji uzdatniania wody w Białowieży.
2. Remont i przebudowa stadionu wraz z zagospodarowaniem terenu i niezbędną infrastrukturą techniczną przy ul. Sportowej w Białowieży.
3. Remont i naprawa dróg gminnych (ul. Nowa, ul. Sportowa) oraz powiatowych (wszystkie drogi powiatowe na terenie naszej gminy).

We wrześniu zakończyliśmy opracowanie koncepcji remontu i przebudowy dawnego schroniska młodzieżowego na potrzeby gminnego ośrodka rehabilitacji. Kolejnym etapem prac jest uzyskanie pozwolenia na budowę oraz ogłoszenie przetargu. Jestem przekonany, że w następnym roku mieszkańcy naszej Gminy będą mogli korzystać z zabiegów leczniczych.

Wyłoniliśmy także wykonawców na montaż systemu parkingowego oraz budowę wiat wystawienniczych na parkingu gminnym przy ul. Kolejowej. Wsparcie na to zadanie otrzymaliśmy w ramach Funduszu Wsparcia Gmin w wysokości 600 000,00 złotych.

Po wielomiesięcznych staraniach uzyskaliśmy zgodę na remont zabytkowej Alei Browskiej, dzięki temu możemy wykorzystać wsparcie otrzymane z Lasów Państwowych w wysokości 250 000,00 złotych.

Ostatnie tygodnie to także intensywne działania na terenie poszczególnych sołectw:

- wyremontowaliśmy most w Teremiskach (Dąbrowa), a także wykonaliśmy nowe ogrodzenie przy świetlicy wiejskiej w Teremiskach,
- zakupiliśmy i zamontowaliśmy wyposażenie placu zabaw na terenie Sołectwa Grudki,
- zakupiliśmy i zamontowaliśmy lampę solarną przy siłowni zewnętrznej na terenie Sołectwa Czerlonka.

Z wyrazami szacunku

Albert Waldemar Litwinowicz

Wójt Gminy Białowieża

Ks. Antoni Iwacewicz – kapelan i paroch cerkwi białowieskiej w latach 1790-1801

Od początku 1790 r. kaplica unicka w Białowieży – podlegająca parafii pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Suchopolu – prowadziła już własne księgi metrykalne. Wynikało to z faktu, iż po raz pierwszy w historii Białowieża zyskała stałego, mieszkającego tu kapłana. Był nim ks. Antoni Iwacewicz, początkowo kapelan białowieskiej kaplicy, a od 1799 r. – paroch (proboszcz) pierwszej cerkwi parafialnej w naszej miejscowości.

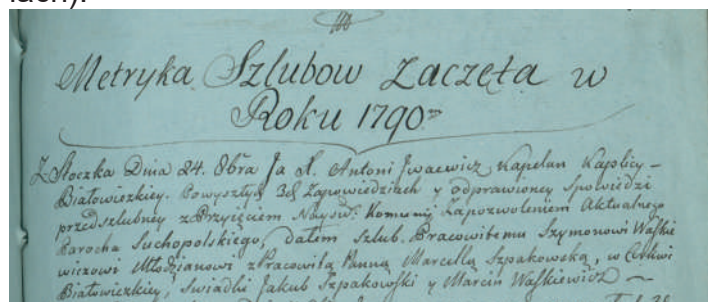
Przed przybyciem do Białowieży ks. Antoni, jak napisał Zbigniew Romaniuk (patrz: Źródła), pracował w Brańsku i Berezowie. W Brańsku był w latach 1779-1787 proboszczem unickiej parafii pw. św. Szymona Słupnika, liczącej ok. 540 wiernych. Ks. Antoni był już wówczas niemłodym człowiekiem, miał dorosłego syna Jakuba i córkę Zofię. Mógł być wdowcem, gdyż gospodarstwo domowe prowadziła mu jedna z parafianek. Dbał o cerkiew parafialną: w 1783 r. zmienił jej pokrycie na nowy gont, dobudował kopułę z żelaznym krzyżem, a w 1786 r. zbudował nową wolnostojącą dzwonnice.

Nie miał jednak w Brańsku łatwego życia. W 1779 r. mieszczanie brańscy spalili płot i wyrządzili inne szkody na jednej z cerkiewnych działek. Sąd nakazał winnym dostarczenie materiału na nowy płot. W 1780 r., kiedy ks. Antoni planował budowę dzwonnicy, jeden z mieszczan – wysłany przez parocha do pobliskiego lasu z zadatkiem pieniężnym po 13 świerków – sprzedał te drzewa chłopom ze wsi Malesze. Proboszcz wycierpiał też sporo szkód i pomówień ze strony "znanego w mieście awanturnika" (jak napisał Z. Romaniuk) Łukasza Czarniawskiego, który nie chciał oddać pieniędzy pożyczonych od księdza, złośliwie wyciął mu sad wiśniowy i słał donosy do konsystorza brzeskiego, w których oskarżał go o uwiedzenie mu żony (prowadzącej proboszczowi gospodarstwo). "Na nic zdały się protesty Iwacewicza o niesłuszności zarzutów" – pisał Z. Romaniuk. Konsystorz brzeski, aby załagodzić spory, wiosną 1787 r. przeniósł ks. Iwacewicza na stanowisko wikarego do Nowego Berezowa.

Już trzy lata później ks. Antoni Iwacewicz został skierowany do Białowieży, gdzie co najmniej od 1777 (1772?) r. istniała niewielka kapli-

ca podlegająca parafii w Suchopolu. Obie (cerkiew parafialna i białowieska kaplica) objęte były patronatem królewskim, faktycznie sprawowanym przez zarządców królewskich dworów w Puszczy Białowieskiej. Przybycie stałego kapłana do Białowieży wskazuje na to, że już wtedy dwór królewski podjął starania o powołanie tu samodzielnej parafii. Wyznaczony fundusz, czyli obszar ziemi na utrzymanie kapłana i jego rodziny, zaznaczony jest na mapie Michała Połchowskiego z 1793 r. Wysiłki te zostały jednak przerwane przez III rozbiór Rzeczypospolitej w 1795 r.

Od 1790 do końca 1798 r. zapisy w księgach metrykalnych zaczynają się od słów: "Ja X. Antoni Iwacewicz Kapelan Kaplicy Białowieskiej" (Ryc. 1). Przy zapisach ślubów sumiennie pisze, że dał ślub "za pozwoleniem aktualnego Parocha Suchopolskiego", jeśli nowożeńcy byli obrządku greckiego (unitami), lub "za pozwoleniem Jm. Xiędza Proboszcza Szereszewskiego", jeśli nowożeńcy byli obrządku łacińskiego (rzymskimi katolikami). Z posługi kapłańskiej pierwszego stałego księdza w Białowieży korzystali bowiem katolicy obydwu obrządków, którzy tu mieszkali, a nawet niekatolicy, którzy się tu znaleźli czasowo (o tym napiszę w kolejnych artykułach).

Ryc. 1. Początek "Metryk szlubów" z białowieskiej kaplicy.

Obszar, jaki w 1790 r. podlegał ks. Antoniemu jako kapelanowi kaplicy białowieskiej, obejmował dwór białowieski (kilkanaście rodzin) oraz wsie Białowieża, Stoczek, Podolany (dzisiejsze Pierwsze) i Teremiski (zapisywane jako Budy Teremiskowskie). Metryki pozwalają na uchwycenie początków wsi Podolany osadzonej niedługo przed 1790 r. Wieś Zastawie wymieniona jest po raz pierwszy w 1791, a liczniej pojawia się dopie-

ro w 1799 r. Także w 1799 r. pierwszy raz zapisane są Pogorzelce (Pohorelec), a w 1801 – "*Zastóczek Krzysztofiówka*" (osada założona przez zarządcę Puszczy Krzysztofa Engelgardta nazywana później Krzysztofowem lub Krysztapowem). Nie ma żadnych zapisów z Bud Szczekotowskich (lub Szczekotowa, dzisiejsza wieś Budy), ani też wsi Podcerkiew. Mieszkańcy obydwu tych osad w tamtym czasie figurowali w księgach metrykalnych kościoła rzymskokatolickiego pw. św. Jana Chrzciciela w Narewce i cerkwi unickiej pw. św. Józefa w Dubinach.

W Białowieży z ks. Iwacewiczem mieszkała jego córka Zofia (panna), która często występuje w "*Metrykach Chrzętów*" jako matka chrzestna wiejskich dzieci. Syn Jakub mieszkał w Orli. W 1792 r. ojciec udzielił mu w Białowieży ślubu z Teodorą Nosewiczówną, panną obrządku łacińskiego.

Pod kierunkiem ks. Antoniego parafianie zbudowali nową cerkiew, większą od istniejącej wcześniej kaplicy, która miała stać się cerkwią parafialną. Kiedy ją zbudowano? Wszystkie wpisy ks. Iwacewicza o pogrzebach parafian z 1790 i pierwszej połowy 1791 r. mówią o "cmętarsu przy Kaplicy Białowiezkiej", a od połowy lipca 1791 r. aż do ostatnich pogrzebów z 1801 r. ks. Antoni konsekwentnie pisał o "*cmętarsu* (lub *mogiłkach*) przy Cerkwi Białowiezkiej". Można zatem sądzić, że budowę cerkwi rozpoczęto wkrótce po objęciu posługi w Białowieży przez ks. Antoniego i nowa cerkiew była gotowa już w połowie 1791 r.

Ryc. 2. Fragment mapy M. Połchowskiego przedstawiającej Polanę Białowieżą w 1784 r. Krzyżykiem zaznaczona jest kaplica unicka. Pionowa linia po prawej stronie krzyżyka (rozgraniczenie ziemi dworskiej od ziem włościan) biegnie po zachodniej ścianie cmentarza, a na południe od rz. Na-

rewki – po dzisiejszej ul. Cegielnianej.

Obie świątynie – kaplica i cerkiew – były zlokalizowane w tym samym miejscu: na skraju ziemi dworskiej, tuż przed zachodnią ścianą cmentarza (od strony dzisiejszej ul. Sportowej), istniejącego już przed 1790 r. Na tym miejscu białowieńska kaplica zaznaczona jest na mapie Połchowskiego z 1784 r. (Ryc. 2). Na tym samym miejscu Połchowski zaznaczył cerkiew na mapie z 1793 r. (Ryc. 3).

Ryc. 3. Fragment mapy Puszczy Białowiezkiej M. Połchowskiego przedstawiający Polanę Białowieżą w 1793 r. Czarne koło z krzyżykiem oznacza cerkiew unicką. Kolor różowy – ziemia dworska. Kolor ciemnoszary na wschodnim skraju Polany – ziemia wydzielona na utrzymanie kapłana (tzw. fundusz).

W latach 1790-1794 ojcowie dominikanie z Różanegostoku przeprowadzali misje w kilkunastu parafiach w większym regionie wokół Puszczy Białowiezkiej. Poprzez udział w nabożeństwach i kazaniach przypominano i nauczano wiernych prawd wiary, zasad chrześcijańskiego życia i modlitwy. Misje – trwające w jednej miejscowości od 2 do kilku tygodni – odbywały się zarówno w parafiach obrządku łacińskiego, jak i greckiego, za rekomendacją miejscowych biskupów, przy czym w parafiach unickich dominikanie jedynie głosili kazania i nauczali, a sakramenty (spowiedź, komunie) i liturgie sprawowali księża unicy.

W końcu 1791 r. takie misje odbyły się w cerkwi unickiej pw. Podwyższenia Krzyża Św.

w Dmitrowiczach. Do nich może odnosić się notatka w *"Metrykach"* białowieskich, mówiąca o tym, że w dniu 25 grudnia 1791 r. *"w czasie Misji pod dykcją J. X. Szaniawskiego Prefekta Zakonu Oj[ców] Ś[więtego] Dominika"* przyjęty został do Kościoła Katolickiego *"rewokant"* Daniel Frydrych Izmer, jeden z mieszkańców dworu białowieskiego, który zmarł w 1798 r. Słowo *"rewokant"* oznaczało dawniej osobę, która zmieniła wyznanie, nawróciła się – w tym przypadku, jak można sądzić, z protestantyzmu lub religii mojżeszowej.

Wspomniany w *"Metrykach"* o. Wincenty Szaniawski OP (1743-1796), lektor teologii, to wybitny kaznodzieja z klasztoru dominikanów w Różanymstoku. Był prefektem zespołu misjonarzy (liczącego zwykle sześciu zakonników) i miał najdłuższy staż misyjnej działalności w Wielkim Księstwie Litewskim – 23 lata (1771-1793).

Ponownie zapis o misjonarzu pojawił się w *"Metrykach Chrz[ę]tów"* 20 września 1793 r., kiedy ks. Iwacewicz ochrzcił Mateusza, synka włościan Jana i Anny Borkowskich z dworu białowieskiego, a chrzestnymi byli *"J. Xi[ę]dz Ludwik Zehak misjonarz z JW Panią Konstancją Klawiną"*, małżonką Tomasza Klawy, audytora Puszczy Białowieskiej. Tym razem misjonarz lub misjonarze zapewne zatrzymali się w budynkach dworskich Białowieży w drodze do Wojskiej, gdzie 6 października mieli rozpocząć misje w cerkwi unickiej pw. Zesłania Ducha Św. Było oczywiście, że członkowie zespołu misyjnego podczas jedno- lub kilkudniowych pobytów w okolicznych parafiach (w tym przypadku w Białowieży) głosili kazania, zapowiadając najbliższe misje i zachęcając do udziału w nich.

Dopiero w maju 1797 r., dwa lata po upadku I Rzeczypospolitej i po ustabilizowaniu się rosyjskiej władzy na ziemiach zabranych, naczelnik Ekonomii Skarbowych (dawnych ekonomii królewskich przejętych przez rząd rosyjski) major Jan Szczepanowski wydał formalny dokument fundacyjny cerkwi parafialnej w Białowieży. Zastwierdzenie funduszu przez władze duchowne

(konsystorz brzeski) trwało do października 1798 r. Od 1 stycznia 1799 r. omawiane metryki noszą nazwę *"Metryk Cerkwi Parafialnej Białowieskiej w Powiecie Prużańskim sytuowanej"*, a ksiądz pod każdym wpisem podpisuje się jako *"X. Antoni Iwacewicz Paroch Białowieski"*.

Akt fundacyjny Szczepanowskiego z 1797 r. wspominał także o ziemi na uposażenie diaka. W 1799 r. diakiem był mieszkający na Stoczku Sidor Misiejuk, na co wskazuje nota w *"Metrykach"* z 8 października o pogrzebie 30-letniej *Uliany Sidorowej Misiejukowej Dziakowej*.

Kopie metryk pisanych przez ks. Antoniego Iwacewicza dochodzą do końca sierpnia 1801 r. Przez niespełna 11 lat posługi w Białowieży połączył on sakramentem małżeństwa 54 pary, ochrzcił 309 dzieci i odprowadził na cmentarz 151 zmarłych. Ostatnie wpisy poczynione osobiście przez niego noszą ślad drżącej ręki starszego, schorowanego człowieka. Nie są mi znane dalsze losy pierwszego stałego kapłana białowieskiego. Czy pracował jeszcze później w innym miejscu? Czy też zmarł tutaj i został pochowany na cmentarzu przy zbudowanej przez siebie i swoich parafian cerkwi? Jakkolwiek było, odegrał ważną rolę w historii Białowieży i puszczańskich wiosek.

•
Bogumiła Jędrzejewska

Źródła: Centralne Państwowe Archiwum Historyczne w Sankt Petersburgu, F.823, op. 2, d. 2, k. 831-858 i F. 823, op. 2, d. 82, k. 131-157.

Brzozewski S. 2009. Misje ludowe dominikanów prowincji litewskiej w latach 1751-1826. EL-Press, Lublin, s. 1-287.

Romaniuk Z. 1993. Cerkiew unicka w Brańsku. Ziemia Brańska 4: 23-33.

Romaniuk Z. 2021. Brańsk. Dzieje miasta. Tom I (do 1795 r.). OSP Brańsk, s. 1-417.

Składam serdeczne podziękowania Paniom Annie Wiszniewskiej i Aleksandrze Guzowskiej za udostępnienie mi do wglądu skanów metryk białowieskich z lat 1790-1801.

nat nad konkursem objął Starosta Hajnowski. Zadanie konkursowe polegało na ułożeniu wiersza/ rymowanki na temat rodziny. W konkursie wzięli udział uczniowie klasy VI (kategoria wiekowa 11-14 lat), czyli Estera Filimoniuk, Dominik Kamieński, Adam Lechowicz, Martyna Podlaszczyk

Konkurs Literacki „Moja Rodzina”

Uczniowie naszej szkoły wzięli udział w III Konkursie Literackim „Moja Rodzina”.

Organizatorem konkursu było Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Hajnówce, a patro-

~ Głos Białowieży ~

i Adam Sac. Konkurs został rozstrzygnięty dopiero po zakończeniu roku szkolnego.

Martyna Podłaszczyk zajęła I miejsce, Adam Sac – II miejsce, Adam Lechowicz – III miejsce, natomiast Estera Filimoniuk i Dominik

Kamieński zdobyli wyróżnienia.

Serdecznie gratuluję dotychczasowych osiągnięć i życzę dalszych sukcesów.

•
Anna Dulko

Najważniejsze informacje z ... Białowieskiego Ośrodka Kultury

Zakończenie wakacji

Mając na uwadze naszych najmłodszych mieszkańców, wspólnie z Urzędem Gminy Białowieża, BOK zorganizował w dniu 26 sierpnia 2023 "Piknik profilaktyczno-rodzinny ZAKOŃCZENIE WAKACJI z Białowieskim Ośrodkiem Kultury". Tradycyjnie młodzież miała do dyspozycji skakańce-dmuchańce, zjeżdżalnię, animacje, malowanie twarzy, darmowy popcorn oraz watę cukrową. W imprezie uczestniczyli strażacy z OSP Białowieża oraz Policja, za co serdecznie dziękuję. Ponadto składam podziękowania proboszczowi Parafii Prawosławnej w Białowieży ks. Sergiuszowi Korchowi za udostępnienie terenu przed cerkwią na potrzeby zorganizowania pikniku.

Białowieskie Arie

Ostatni weekend sierpnia obfitował w różnorodne imprezy, gdyż od razu po pikniku miłośnicy muzyki klasycznej mieli możliwość uczestniczenia w kolejnej edycji Białowieskich Arii. W tegorocznej edycji wystąpili Anna Kutkowska-Kass - sopran koloraturowy, Michał Skiepmo - tenor, Maciej Przestrzelski - skrzypce, Monika Polaczek-Przestrzelska - fortepian. W repertuarze znalazły się kompozycje Stanisława Moniuszki, Gioacchino Rossiniego, Henryka Wieniawskiego, Johanna Straussa, Emericha Kalmana, Manuela Ponce, Juliusa Benedicta, Franza Lehara oraz Giuseppe Verdiego. W imie-

niu słuchaczy dziękuję Panu Michałowi Skiepmo za zaproszenie wspaniałych artystów. Organizatorami wydarzenia byli Wójt Gminy Białowieża, Białowieski Ośrodek Kultury, Białowieski Park Narodowy, Hotel Białowieski.

Warsztaty w ramach grantu z Działaj Lokalnie

We wrześniu zakończyliśmy spotkania warsztatowe w ramach realizacji projektu NATURALNIE ARTYSTYCZNIE. Łącznie odbyło się 13 spotkań. W imieniu uczestników dziękuję prowadzącym spotkania: Marcie Bugwin i Ilonie Wołosik.

Projekt NATURALNIE ARTYSTYCZNIE dofinansowano ze środków programu "Działaj Lokalnie" Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności realizowanego przez Akademię Rozwoju Filantropii

w Polsce, Ośrodka Działaj Lokalnie w Hajnówce oraz ze środków własnych Białowieskiego Ośrodka Kultury.

Festiwal bajek w Białowieży

3 września 2023 w Centrum Aktywności Lokalnej odbyła się VII edycja Międzynarodowego Festiwalu Bajek. Organizatorem jest Fundacja ONI – TO MY.

Gość wieczoru Katarzyna Jackowska-Enemu to

antropolożka kultury, opowiadaczka, muzyk, autorka tekstów i muzyki. Od 2000 roku zajmuje się różnymi obliczami kultury tradycyjnej i lokalnej, pracuje na pograniczu tego, co artystyczne i społeczne. Prowadzi działania muzyczne i związane z opowieściami. Autorka książek dla dzieci i dorosłych: „Tkaczka chmur” (Literacka Nagroda m.st. Warszawy w kategorii literatura dla dzieci) oraz „Między światem z zaświatami” (Nagroda Żółtej Ciżemki).

Stałe formy zajęć w BOK

Od października ruszają stałe zajęcia w BOKu. Zapraszamy wszystkich chętnych bez względu na wiek, do uczestnictwa. Zajęcia nauki gry na instrumentach, pracownia rytmu, zajęcia z rysunku, ZUMBA dla dzieci i dorosłych, zespół folklorystyczny RUCZAJOK.

Więcej informacji w BOKu pod numerem telefonu 856812460. Wszelkie aktualności na profilu Facebook Białowieskiego Ośrodka Kultury. Zapraszamy!

•

Marek Zubrycki

Setne urodziny białowieskiej chórzystki

10 września 2023 r. wspólnie z chórem, działającym przy Parafii Prawosławnej w Białowieży, udaliśmy się zaraz po liturgii do domu pani Anny Wołkowickiej, aby złożyć jej najser-

deczniejsze życzenia z okazji 100. urodzin.

Podczas naszej wizyty panowała bardzo miła atmosfera. Na zakończenie zrobiliśmy sobie pamiątkowe zdjęcia oraz zaśpiewaliśmy jubilatce jeszcze raz *Mnogaja, mnogaja lieta...*

Warto wspomnieć, że pani Anna Wołkowicka z domu Bołtromiuk, urodziła się 11.09.1923 r. we wsi Czyżyki. Od lutego 1946 r. mieszka w Białowieży, ponieważ wyszła za mąż za Włodzimierza Wołkowickiego. W chórze cerkiewnym zaczęła śpiewać w 1962 r. Ówczesnym psalmistą był Jakub Cyb. Wniosła nieoceniony wkład w śpiew oraz naukę kolejnych dyrygentów i chórzystów. Do tej pory korzystamy podczas nabożeństw pasyjnych z utworów przepisanych odręcznie m.in. przez panią Annę.

•

ks. Tymoteusz Nazdryn

Wystawa Grzybów Puszczy Białowieskiej

W dniach 15-16 września br. Białowieski Park Narodowy zorganizował już 27. wystawę grzybów Puszczy Białowieskiej.

Pierwszego dnia (piątek 15 IX) zgodnie

z kilkuletnią tradycją prowadziliśmy działania edukacyjne w Hajnówce na mini ekspozycji grzybowej z dziećmi i młodzieżą z Euroregionu „Puszcza Białowieska” (łącznie 17 grup szkolnych i przedszkolnych). Sale do grzybowej edukacji udostępnił Urząd Miasta Hajnówka.

W sobotę (16 IX) odbył się wernisaż wystawy w Muzeum Przyrodniczo-Leśnym BPN. Na tegorocznej ekspozycji pokazano 172 gatunki, z czego około 100 to grzyby rosnące na drze-

wach i na drewnie. Do prawdziwych rzadkości z wystawy należały np. drobnoluszczyk chłopięcy *Pluteus ephebeus* i drobnoluszczyk *Pluteus cyanopus* — oba odnotowane po raz pierwszy w Puszczy Białowieskiej.

Pierwsze oprowadzanie gości po ekspozycji przeprowadzili mykolodzy. O godzinie 12.15 zaprosiliśmy zwiedzających na dwa wykłady, które wygłosili Marta Wrzosek ("Leśna sieć grzybowa – fakty i mity") i Michał Gorczak ("Białe plamy mykologii i jak się je zapełnia").

Ekspozycję przygotowali mykolodzy: Michał Gorczak (BPN), dr hab. Marta Wrzosek (Ogród Botaniczny, Uniwersytet Warszawski), Sebastian Piskorski (Uniwersytet Łódzki) i dr Eugene Yurchenko (Instytut Nauk Leśnych, Politechnika Białostocka). Grzyby do wystawy zbierali także uczniowie Technikum Leśnego: Kinga Hryniewicka, Weronika Tomaszewska i Maciej Jakub Lewkowicz. Kilka gatunków dostarczyła pracownica BPN Wioleta Waszkiewicz. Przez dwa dni wystawę grzybów obejrzało około tysiąca osób.

•

Joanna Bober
Białowiecki Park Narodowy

Polecamy lekturę

Książka „W cieniu Puszczy Białowieskiej...” ponownie dostępna

Z przyjemnością informujemy, że książka „W cieniu Puszczy Białowieskiej. Ilustrowany przewodnik po międzywojennych dziejach lasu, jego włodarzy i mieszkańców” autorstwa Bogusława Kosela, Ewy Pirożnikow, Anny Kulbackiej i Bogumiły Jędrzejewskiej

jest już ponownie w sprzedaży. Pierwszy nakład cieszył się dużym zainteresowaniem i został szybko wyprzedany. Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie dodrukował 1000 egzemplarzy. Książkę można zakupić przez Internet (www.okl.lasy.gov.pl), bądź w Bibliotece Technikum Leśnego w Białowieży. Cena 1 egz. – 88 zł.

W dniu 8 września br. w OKL w Gołuchowie w ramach 31. Edycji Europejskich Dni Dziedzictwa odbyło się spotkanie autorskie w ramach promocji dodruku książki. Współorganizatorami

uroczystości byli: Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu, Białowiecki Park Narodowy i Technikum Leśne w Białowieży. Patronat honorowy nad Europejskimi Dniami Dziedzictwa objęli: Minister Klimatu i Środowiska oraz Dyrektor Generalny Lasów Państwowych, a patronat medialny sprawowały: TVP3 Poznań, Radio Rodzina, Kalisz 24 Info, Echa Leśne i Głos Lasu.

Po spotkaniu autorskim odbyła się projekcja filmu „Loret – leśnik z charakterem”. Można było wysłuchać również wykładu Grzegorza Sado, historyka, pracownika OKL w Gołuchowie pt. „Leśnicy Puszczy Augustowskiej w świetle dokumentów i archiwalnej fotografii”. Wydarzenie nazwane „W cieniu puszczy...” zgromadziło wielu uczestników. Uświetnił je zespół sygnalistów złożony z pracowników Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Pile oraz nadleśnictw podległych pilskiej RDLP, a także prezentacja wabienia jeleni

przez Huberta Krajewskiego i Mateusza Korzenieckiego z Technikum Leśnego w Białowieży. Występ naszych uczniów spotkał się z dużym zainteresowaniem – podkreślano ich profesjonalizm.

Na terenie Ośrodka zorganizowana była plenerowa strefa edukacyjna – wśród promujących byli m.in. Technikum Leśne w Białowieży, Białowiecki Park Narodowy, Leśny Kompleks Promocyjny Puszcza Białowiecka i Nadleśnictwo Augustów.

Autorzy książki *"W cieniu Puszczy Białowieckiej..."* bardzo dziękują OKL w Gołuchowie za dodruk książki, organizację spotkania autorского, gościnne przyjęcie i wspaniałą atmosferę.

Anna Kulbacka

Gminna Biblioteka Publiczna Narodowe Czytanie w Białowieży

9 września 2023 na skarpie przed Urzędem Gminy odbyła się 12 odsłona Narodowego Czytania.

Co roku podczas akcji wspólnie czytamy dzieła, które tworzą kanon polskiej literatury. Jednym z nich jest „Nad Niemnem” Elizy Orzeszkowej. Tego dnia wybrane fragmenty powieści odczytali:

pani Helena Karwowska,

ks. Bogdan Popławski,

pan Michał Krzysiak – dyrektor Białowieckiego Parku Narodowego,

pan Dariusz Dutkowski – zastępca Wójta Gminy Białowieża,

pan Mateusz Damian Gutowski – radny powiatu hajnowskiego,

pan Marek Zubrycki – dyrektor Białowieckiego Ośrodka Kultury,

pani Anna Komarewska,
pani Anetta Świć z Technikum Leśnego,
pani Anna Jarząbska z Nadleśnictwa Białowieża oraz kwiat białowieckiej młodzieży: Martyna Podlaskczyk, Dominik Kamieński i Maria Magdalena Wołosik.

Niemen – Nieman, Nioman, Nemunas – płynie przez Białoruś, Litwę i Rosję. Długość rzeki wynosi 937 kilometrów, a powierzchnia dorzecza zajmuje 98,2 tys. kilometrów kwadratowych. Niemen przepływa przez tereny nizinne, silnie meandrując. Uchodzi do Morza Bałtyckiego. Dzięki systemowi kanałów łączy się z Dnieprem, Wisłą i Pregołą. Niemen, chociaż przez teren Polski nie płynie, zaskarbił sobie szczególne miejsce w historyczno-kulturowej świadomości Polaków. Wystarczy wspomnieć jeden z pierwszych wersów naszej narodowej epopei, w którym tułacz wzdycha za zielonymi łąkami, rozciągniętymi szeroko nad błękitnym Niemnem, wystarczy pamiętać o toczącej się właśnie nad Niemnem akcji powieści Elizy Orzeszkowej.

Niemen pojawia się na wielu kartach książki Elizy Orzeszkowej i jest poniekąd jej naczelną postacią. Jego wizja przypomina płótna impresjonistycznych mistrzów, gdzie toczy się gra barw i światła. Tak samo jest w przypadku Niemna. Obraz rzeki z pewnością nie jest statyczny, bo wszystko tu faluje, błyszczy, drga, mie-

ni się rozmaitymi kolorami - jest niezwykle żywotne. W odczytanych fragmentach ujrzeliśmy Niemien i nadniemeńską przyrodę o różnych porach dnia i roku. Zanurzając się w lekturze, mogliśmy usłyszeć plusk wody, ćwierkanie ptaków, szelest liści. Poczuliśmy zapachy roślin i kwiatów tak licznych na kartach powieści, bo doszukać się moż-

na tutaj ponad stu różnych nazw roślin popularnych i rzadkich, takich jak: rohula czy też szelestuszka.

Wspólną lekturę dopełnił słodki poczęstunek oraz warsztaty tworzenia zakładki do książek z suszonych polnych kwiatów i z cytataми z powieści „Nad Niemnem”.

W ramach przedłużenia akcji Narodowego Czytania we wtorek, 12 września, bibliotekę odwiedziła klasa III z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Białowieży. Znowu poczytaliśmy o nadniemeńskiej przyrodzie, a później wykonaliśmy zakładki do książek

Wszystkim czytającym i słuchaczom serdecznie dziękujemy za udział i tę swoistą promocję czytelnictwa oraz przypominanie najważniejszych dzieł rodzimej literatury. Do zobaczenia za rok przy kolejnej lekturze.

●
GBP

KONKURS RECYTATORSKI „Mówże pięknie żubrze, mówże!”

Organizator konkursu: Gminna Biblioteka Publiczna im. Igora Nowierlego w Białowieży

Patronat honorowy:

Albert Waldemar Litwinowicz – Wójt Gminy Białowieża

Andrzej Józef Nowak - Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku

dr hab. Michał Krzysiak - Dyrektor Białowieskiego Parku Narodowego

Adresaci konkursu:

Uczniowie przedszkoli oraz szkół podstawowych i ponadpodstawowych z powiatu hajnowskiego.

Cele konkursu:

- rozwijanie wrażliwości na słowo poetyckie,
- odkrywanie i rozwijanie uzdolnień artystycznych dzieci i młodzieży,
- doskonalenie umiejętności recytatorskich,
- popularyzacja literatury ukazującej piękno i majestat króla Puszczy Białowieskiej – ŻUBRA,
- poezja jako alternatywa dla szarżownego życia.

Terminy:

- 5 września 2023 r. – ogłoszenie konkursu;
- do 5 października 2023 r. – przyjmowanie zgłoszeń wysłanych elektronicznie na adres mailowy: bi-blioteka@ug.bialowieza.pl;
- 26 października 2023 r. godz. 10.00 – 13.00 finał konkursu: recytacje uczestników oraz uroczystość zakończenia konkursu, wręczenie dyplomów i nagród laureatom; słodki poczęstunek;
- godz. 13.00 – 15.00 zwiedzanie Muzeum Przyrodniczo-Leśnego Białowieskiego Parku Narodowego dla wszystkich uczestników

Regulamin konkursu recytatorskiego:

1. Warunkiem uczestnictwa jest nadesłanie do 10 października 2023 r. e-mailem na adres organizatora skanu zgłoszenia o przystąpieniu szkoły do konkursu (załącznik) oraz podpisanej zgody na przetwarzanie danych osobowych (załącznik).
2. Konkurs odbędzie się w Gminnej Bibliotece Publicznej im. Igora Nowakowskiego, ul. Sportowa 1, 17-230 Białowieża.
3. Uczestnicy zamiejscowi przybywają na własny koszt.
4. Kolejność wystąpień ustali organizator.
5. Uczestnicy konkursu recytują wiersz lub fragment prozy wybranego twórcy tematycznie związany z królem Puszczy Białowieskiej, czyli ŻUBREM. Każda placówka może zgłosić nieograniczoną liczbę uczestników.
6. Uczestników konkursu będzie oceniało jury powołane przez organizatora.
7. Nagrody otrzymają laureaci trzech pierwszych miejsc w każdej kategorii wiekowej, dyplomy - wyróżnieni, podziękowania za udział i drobne upominki wszyscy uczestnicy.
8. Konkurs odbywa się w następujących kategoriach wiekowych:
 - przedszkole,
 - klasy I-IV szkoła podstawowa,
 - klasy V-VIII szkoła podstawowa,
 - szkoła ponadpodstawowa
9. Udział w konkursie jest jednocześnie zgodą na warunki regulaminu, przetwarzanie danych osobowych, wykorzystanie wizerunku uczestnika na potrzeby organizacji i promocji konkursu.

Kryteria oceny recytacji:

1. Dobór i rozumienie tekstu
2. Interpretacja utworu
3. Poprawność i ekspresja recytacji
4. Stopień opanowania tekstu
5. Dykcja
6. Ogólny wyraz artystyczny

Dane adresowe: koordynator konkursu: Ilona Wołosik (tel.856812359; e-mail: biblioteka@ug.bialowieza.pl)

Warsztat kreatywny z LGD

Lokalna Grupa Działania „Puszcza Białowieńska” realizuje w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 projekt współpracy z Grecją p.t.: „CULT IN TOUR” w zakresie rozwoju turystyki z włączeniem szeroko rozumianych dóbr kultury do istniejącej oferty turystycznej.

W ramach projektu realizowane były działania mające na celu wykreowanie nowych produktów turystycznych i opracowanie nowych narzędzi i metod promocji turystycznego obszaru regionu. W obecnej sytuacji, gdzie ruch turystyczny w Regionie Puszczy Białowieskiej notuje duży spadek odwiedzin, ma to istotne znaczenie. Bez podjęcia wspólnych działań zapobiegających temu zjawisku następne sezony turystyczne mogą

cechować się jeszcze niższym natężeniem ruchu turystycznego, co ogólnie niekorzystnie wpłynie na rozwój regionu.

Jednym z zadań realizowanych w ramach projektu był warsztat kreatywny, który odbył się 11.09.2023 w sali Białowieskiego Ośrodka Kultury. Celem warsztatu było wypracowanie odpowiednich działań/kroków służących efektywnemu włączeniu wyselekcjonowanych dóbr kultury Re-

~ Głos Białowieży ~

gionu Puszczy Białowieskiej (obiekty sakralne, zabytki, obiekty UNESCO, lokalna gastronomia, wytwórcy produktów lokalnych, itp.) do istniejących produktów turystycznych i prowadzących w końcowym efekcie do stworzenia wieloposta-

ciowych zintegrowanych lub sieciowych produktów i usług turystycznych.

LGD Puszcza Białowieska

Białowiecki Park Narodowy

Turystyczne lato w Białowieży

Od 29 kwietnia do 10 września Białowiecki Park Narodowy odnotował łącznie blisko 107 tysięcy turystów w Rezerwacie Pokazowym Żubrow i ponad 38 tysięcy osób zwiedzających Muzeum Przyrodniczo-Leśne.

Letni sezon rozpoczęła wyjątkowo długa majówka, za której początek można uznać już ostatni weekend kwietnia. 1 maja w Rezerwacie Pokazowym Żubrow padł dzienny rekord frekwencji – obiekt zwiedziło w tym dniu 3800 osób!

Rezerwat Pokazowy Żubrow tradycyjnie jest najliczniej odwiedzanym obiektem turystycznym Białowieckiego Parku Narodowego i tak było również tego lata. Każdego miesiąca od maja do sierpnia liczba zwiedzających RPŻ znacząco przekraczała 20 tysięcy osób. Najwyższą frekwencję – zarówno w RPŻ (29 610 osób), jak i w Muzeum Przyrodniczo-Leśnym (11 892 oso-

by) – odnotowaliśmy w maju, kiedy znaczą część zwiedzających stanowiły grupy dzieci i młodzieży szkolnej.

W miesiącach wakacyjnych dominowali natomiast turyści indywidualni, którzy odwiedziny w Białowieckim Parku Narodowym zaplanowali jako jedną z atrakcji urlopowego wypoczynku. Podobnie jak w latach ubiegłych, w sierpniu gościliśmy większą niż w lipcu liczbę turystów w naszych obiektach (26 tysięcy odwiedzających Rezerwat Pokazowy Żubrow sierpniu i blisko 24 tysiące w lipcu). Dodatkowo początek września z typowo letnią, słoneczną i upalną pogodą również sprzyjał przyjazdowi do Białowieży i podejmowaniu aktywności na świeżym powietrzu.

Grażyna Wykowska
Białowiecki Park Narodowy

INFORMACJA DLA MIESZKAŃCÓW

Informujemy mieszkańców Gminy Białowieża o wyprzedaży preferencyjnego paliwa stałego dla gospodarstw domowych po cenie 1700 zł za tonę. Miejsce odbioru PUK w Hajnówce ul. Kleszczelowska 35, 17-200 Hajnówka – transport GRATIS.

Uwaga!

Decyduje kolejność zgłoszeń. Osoby zainteresowane prosimy o zgłaszanie się do Urzędu Gminy Białowieża w celu złożenia wniosku na zakup preferencyjny paliwa stałego przez gospodarstwa domowe.

GŁOS BIAŁOWIEŻY - GAZETA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Wydawca: Białowiecki Ośrodek Kultury
ul. Sportowa 1, 17-230 Białowieża, tel.: 85 68 12 460
Redaktor naczelny: Mateusz Damian Gutowski
Druk: Białowiecki Ośrodek Kultury
Korekta: Gminna Biblioteka Publiczna
Numer zamknięto: 24.09.2023 r.
E-mail: bok@ug.bialowieza.pl
Strona internetowa: www.gmina.bialowieza.pl
Nakład: 350 egzemplarzy

